

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

РІК LL Ч. 148. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 31. липня 1943. No. 148. Jersey City, N. J., Saturday, July 31, 1943. V. LL

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America

ПЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

РЕПУБЛИКАНЦІ ВВАЖАЮТЬ ПРОМОВУ РУЗВЕЛТА ЗА ПІДГОТОВУ ДО ЧЕТВЕРТОГО ВИБОРУ

ВАШИНГТОН. — Остання промова президента до нації та до цілого світу викликала сильні негодування серед членів Республіканської Партії. Республіканці вважають її за агітацію Рузвелта за четвертий вибір на становище президента. Головні закиди звертають вони до цього Уступу в промові, в якому обіцяється воякам-ветеранам теперішньої війни повну опіку на всіх ділянках. Республіканці кажуть, що ця опіка буде дана державою, а не теперішньою адміністрацією. Вояки, що стоять на боевих фронтах, можуть думати, що обіцяні благодати по-

дять особисто від Рузвелта, їх начального вождя. Щоби воякам та загалом всім, що належать до збройних сил Америки, вияснити як слід значіння промови Рузвелта, республіканці домагаються, щоб уряд вислав їхню критику промови до всіх американських бойовиків по цілому світі. Таке домагання й критику промови вислав президент Республіканського Крайового Комітету Герисон Е. Спенглер до секретаря військової флотії Френка Накса, до секретаря війни Генерія Л. Стимсона та урядуючого директора Бюро Військової Інформації Роберта Е. Шервуда.

СТАРІ ВІКОМ ОФІЦИРИ ПІДУТЬ НА ПЕНСІЮ НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ВІНУ

ВАШИНГТОН. — З вибухом війни затримала управа армії сотки старших віком офіцерів у чинній службі з конечности. Тепер їх спенсіонують з днем 1. вересня 1943. Між 50,000 офіцерами є 900 таких, що вже повинні були піти на постійну відпустку.

НІМЦІ ДЕПОРТУЮТЬ ЖИДІВ НА УКРАЇНУ.

АНКАРА, Туречина, (ОНА). — З Румунії надійшла вістка, що німці й румуни вилапують жидів і депортують їх на Україну. Кажуть, що німці створили в Жмеринці жидівське Гето, в якому находиться 3,274 жидів. Ці люди живуть серед страшних відносин, бо німці не дають їм відповідної кількості поживи і відмовляють їм лікарської обслуги. Хто з жидів є добре фізично збудований, того гонять до праці і німецька сторож нечувано над ним збиткується. Найбільше число жидів в Жмеринці походить з Німеччини і Румунії. Румуни беруть примір з німців і також збиткуються на жидівським населенню. Вони вже переселили з Румунії на Україну тисячі жидівських родин і заставили їх працювати на ріллі. Жиди до цієї праці не призвичаєні, але румуни гонять їх на лан і силою заставляють на себе працювати. Хто не хоче робити на ріллі, то румуни гонять його будувати військові дороги, фортеці, тощо. Це незвичайно тяжка праця і знесилені жидівські робітники не можуть її добре виконувати. Неграмотні румунські сторожі за те їх б'ють і карають голодом.

ЗГОРІВ ЛІТАК. ЗГІНУЛО 20 ЛЮДЕЙ

БОВЛІНГ ГРІН (Кентоки). — Транспортний літак лінії Американської Ерлайнс експлуодував і згорів недалеко місцевості Трелмел. Виратувалося тільки 2 людей, згинуло 20, між ними високі військові офіцери.

ВЕЛИКІ АЛІАНТСЬКІ РЕЙДИ ПО НІМЕЧЧИНІ

У своїм п'ятім за шість днів рейді на Німеччину американські літаючі фортеці бомбардували головну німецьку базу підводних човнів у Кіа. Потім британські літаки ніччю бомбардували ще раз Гамбург, а потім американські літаючі фортеці бомбардували його зараз днем.

ВИРЯТОВАНО З МОРЯ БАГАТО ЛЕТУНІВ

Британський уряд називає найбільшою рятувковою операцією виряткування з Північного моря 101 британських і американських летунів, що попали в воду внаслідок ушкодження ім літаків під час однієї повітряної офензи проти Німеччини. В рятувкових операціях брало участь коло двіста альянських літаків. Дев'ятьох американців вилучено з моря 70 миль від окупованих німцями берегів Данії й Голяндії.

РОБІТНИКИ СХИЛЯЮТЬСЯ НА СТОРОНУ РУЗВЕЛТА

ПРИНСТОН (Нью Джерзі). — Інститут прилюдної опінії Гелопна отримав відповіді на запити про настрої між робітниками до виборів у 1944 р. З відповідей виходить, що колиб кандидував Рузвелт і Вількі, більшість робітників віддала б свої голоси на Рузвелта, хочби він кандидував у четверте.

Аліанти проломали центр сицилійської лінії

МУСОЛІНІ ОБХОДИТЬ 60-ті РОКОВИНИ В В'ЯЗНИЦІ

Дуче Мусоліні найшовся в 60-ті уродини в в'язниці в фортеці Браскі під Римом, до котрої він давніше запроторював людей за критику його режиму. Він не дістав на свої уродини ніякого поздоровлення від Гітлера, яке давніше приходило правильно. Нацистичне радіо одначе перервало з приводу його уродин свою мовчанку про Мусоліні й заговорило про нього як про великого державного мужа, дипломата, революціонера й пламенного патріота.

По цілій Італії випускають з в'язниць політичних в'язнів фашизму, а на їх місце часто беруть фашистів. Потверджується вістка, що Вільджініо Гайда, головний речник Мусоліні, згинув під час „полювання німсти“, влаштованого проти фашистами.

АЙЗЕНГОВЕР ПОДАЄ ІТАЛІЙСЬКІМ МИРОВІ УМОВИНИ

Генерал Двайт Д. Айзенговер, головний командант альянських військ у північній Африці, подає італійському народови умовини, на яких він може дістати від Аліантів „чесний мир“. Головна умова: Італія має перестати давати допомогу німцям. Якщо італійці негайно перестануть давати німцям якунебудь допомогу, Аліанти допоможуть їм викинути німців з Італії, повернуть воєнних бранців і забезпечуть італійцям остаточне привернення старих італійських вольностей і традицій.

ТОСКАНІНІ ЗАПРОШЕНІ ДО МІЛЯНУ

Славна опера в Міляно запросила на концерт Артура Тосканіні, свого найславнішого диригента, котрий зірвав був з Італією через фашизм і тепер находиться на іміграції в Злучених Державах.

ІТАЛІЙСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ЗА МИРОМ

Не оглядаючися на заборону всяких публичних зборів італійський народ по багатьох містах демонструє за мир. У різних місцевостях демонстрації мало що не доводять до сутички з війською.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПОСТУПИЛА ПІД ОРЕЛОМ

У своїм наступі на Орел червона армія поступила в різних місцях від 3 до 6 миль, захопила при тому 40 уфортифкованих місцевостей і перейшла одну ріку.

Американська піхота донала великого прориву північної частини німецької лінії на горі Етні й захопила місто Нікосію, що являється ключем до німецької оборони цілої північно-східної Сицилії.

Перемога зісунула бої з мертвої точки, на котрій вони стали від кількох днів. Через те багато військових знавців сподівається закінчення окупації Сицилії за кілька днів.

Канадійці заняли важну місцевість Аджіру. Бритійська восьма армія ще далі бе по Катанію.

НІМЦІ НЕ ХОЧУТЬ ПОКИДАТИ ПІВНІЧНИХ ІТАЛІЙСЬКИХ МІСТ

Німці відмовилися вицофати свої війська з Італії, а замість цього стали ще скріпляти свої „охоронні“ позиції на півострові Істрії. Військові знавці догадуються, що вони будуть старатися боронитися на лінії ріки По в північній Італії, як це вони первісно пропонували Мусоліні на його конференції з Гітлером. Якби Італія цього не захотіла, німці будуть пробувати робити це, не оглядаючися на Італію, або й проти її волі. На цій ділянці прийде до сутички між німцями й новим італійським урядом уже в найближчій часі.

По головних містах Істрії: Фіюме, Поля й Трієст, ідуть масові демонстрації проти війни. З них звичайно доходить до кривавих сутичок між італійцями, хорватами й австрійцями.

АМЕРИКАНСЬКІ СУБМАРИНИ ЗАТОПИЛИ ЩЕ 10 ВОРОЖИХ КОРАБЛІВ

Департамент флотії в Вашингтоні подав, що американські субмарини на Тихому океані затопили дальших 10 ворожих кораблів і ушкодили 4 інші. Разом з цими американці затопили досі 297 японських кораблів.

За поданням британського уряду, ескорта британських човнів затопила на північному Атлантику за 9 годин два німецькі підводні човни.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ ДОБУВАЮТЬ ПЕРЕВАГУ В КИТАЮ

Американські летуни зустріли за один день 57 японських літаків й віддай знищили 42 інші. Цей рекорд одного дня вважається доказом, що американські летуни добилися вже переваги в повітря на 1,000 миль довгому китайському фронті.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ІТАЛІЮ

У своїй промові до американського народу президент не міг поминути останніх подій в Італії, хоча в той час, як він постановив цю промову виголосити, певно не міг передбачити таких подій, про які йому прийшлося говорити. Коли ці події сталися, то американський народ очевидно ждав від президента, що передусім скаже народови, яке становище до них займає американський уряд.

Президент передовсім дав до зрозуміння, що Америка ще далі воює проти Італії. Вона буде далі воювати, поки Італія не виповнить аліантської умовини, якою ворог може перестати війну, себто безумовної здачі. Який уряд в Італії не був би, він мусить виповнити цю умовину.

Президент далі підкреснув, що він робить різницю між іта-

лійським народом і фашистським урядом. Він не винув італійського народу за війну, бо він знає, що народ Італії ніколи війни повним серцем не одобрював і не підпірав. Війну президент складає на плечі фашистського уряду. Тому логічно президент запевняє, що американський уряд не буде мати нічого спільного з фашизмом ні з його пережитками. Щобільше, американський уряд задумує поставити провідників фашизму на суд як звичайних злочинців.

Американський уряд може зноситися тільки з таким урядом Італії, який справді представляє почування, думки й волю цілого італійського народу. Президент видимо вважає уряд Бадолія тимчасовим урядом, за щось посередене, що має створити щойно перехід від тиранії до народного правління.

ПОМЕР СПІВАК-УКРАЇНЕЦЬ.

Після тяжкої хвороби помер 26. червня ц. р. у місті Нью Йорку відомий артист-співак Михайло Гребінецький.

Народився він у 1887 році на Київщині. Скінчив Духовну Семінарію і Петроградський Лісний Інститут. Одночасно пильно студював спів під керівництвом професора Дельнорте. Талановитий юнак за короткий час зробив великий успіх у студіях співу і вже в 1914 р. був готовий до виступу у Петербурзькій Опері. Та війна 1914-17 р. перервала. Після війни був членом-співачом капелі проф. О. Кошиця, приймав участь у концертах, що відбувались в Європі, Північній та Південній Америці.

Природа наділила Михайла Гребінецького винятковим голосом. Він мав низький бас і умів ним володіти як справжній мистець, відтіняючи самі ніжні, тендітні почування з досконало опанованою милозвучністю.

Покійний був знаний широким колам американського суспільства з своїх концертних виступів, також брав участь в українських концертах та виставах, в яких виявив драматичний талант. Як громадянин він брав активну участь у громадських справах, чесно й щиро виконуючи адміністративні обов'язки при Українській Народній Республіці і боронив українську справу де тільки міг. Любив товариство і вільний час проводив зі своїми знайомими й товаришами. Хто не заглядав до нього всіх він приймав, вітав добрим словом і ділився чим мав.

Покійний похований на Мелвільському цвинтарі, Лонг Ай-

ЩО БАЧИЛИ НІМЕЦЬКІ ЖУРНАЛІСТИ НА УКРАЇНІ.

ЦІРІХ. (ОНА). — Наспівши до Швейцарії німецька преса принесла описи вражень німецьких журналістів на Україні. Вони пишуть, що Україна — це дуже багатий край і, що цього року заповідаються добрі жнива. Німецькі газетарі обіхали майже цілу Україну і кажуть, що в тих місцях, де не було великих боїв, Україна являється фантастичною країною. Впадають в очі чистенько вибілені солом'яні хати, садочки й пишні городи, в яких росте всякого роду ярина.

Певна річ, що не всюди так є. Там, де відбувалися тяжкі бої, Україна є цілком знищена. З широких ланів України, що давали світові найкращу пшеницю, зробилося цвинтарище. Там так сумно і лячно, що навіть жайвонки бояться прилітати. Німецька влада робить енергійні заходи, щоби з України зробити шпихлір німецької держави. Але журналісти кажуть, це не легка справа і зайде ще кілька літ, поки Україна принесе німцям бажану користь.

Німецькі газетарі відвідали Рівно, Жмеринку, Київ, Дніпропетровськ і Миколаїв. Кажуть, що Київ і Дніпропетровськ майже цілком знищені. Знавці старинної архітектури доводять, що зруйновані українські церкви в Києві мали велику історичну вартість, але їх вже не вдасться відбудувати.

ленд. Залишив після себе сестру Марію Гребінецьку й дружину Дору з Стеценків, сестру відомого композитора Кирила Стеценка. — **Нестор Нововірський.**

У РІЧНИЦЮ НАРОДЖЕННЯ ШВАЙЦАРІЇ.

Кожного року дня 1. серпня швайцарці обходять свято повстання своєї держави. Є це річниця цього дня з 1291 року, в котрім три країни, так звані кантони: Урі, Швиц і Унтервальд, об'єднали свої сили для оборони своїх посілостей і волі. Між демократичними державами це є одна з найстарших, і вже з цього боку вона заслугує на спеціальну увагу.

Швайцарія не тільки перетривала півсема століття, але й збільшила первісні 3 кантони ще прибутком 19 інших. На протязі тих віків вона не раз мусіла поборювати зазіхаючих на її гарні краї ворогів, але вона все устоялася. Цю ціпкість можна подекуди приписати природі швайцарського краю, головню її-високих горам. Та в цьому тільки частина правди. Навіть найвищі гори не хоронилиб гірської держави від упадку, коли її розсаджували якісь сили із середини. Швайцарія якраз мала в своїм нутрі такі сили, які в певні умовини могли її розсадити: вона має саме людей чотирьох мов, чи народів, з яких принаймні три є досить численні, аби наробити досить клопоту такій державі. Швайцарія вийшла з цієї небезпеки дорогою повної рівноправності кожної етнічної одиниці.

Нині Швайцарія ще далі стоїть як пам'ятник ідеї рівності народів як найкращої гарантії існування многонаціональних держав. Рівночасно її можна вважати пам'ятником людського нерозуму, коли взяти під увагу, що, не дивлячися на швайцарську довголітність, інші держави в Європі не стараються розв'язати своїх національних питань на швайцарський лад.

МАДЯРИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ УКРАЇНЦІВ.

МОСКВА, (ОНА). — Українці, які втікли з мадярської армії, оповідають, що мадяри страшно знущуються над українським населенням на Карпатській Україні. Вони силою тягнуть українців до свого війська і посилають на східний фронт. Там ставлять їх в найбільш небезпечні позиції, щоби гинули. Кажуть, що одного разу червона армія знищила цілу українську групу. Українці стараються переходити на сторону советів і тут записуються до чехословацького легіону. Багато українців покинуло мадярську армію і пристали до партизанських загонів на Україні.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крові для подружжого свідчення.
- Гемороїди й желюки лікується без операції.

223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години: денно від 10 до 7. В неділю офіс зачинений. Жінка-доктор до обслуговування. X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

НЕВИСТАРЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ ВУГЛЯ

Секретар Ікес, як адміністратор топлива, звідомляє, що продукція вугля в останнім тижні зросла до 12,100,000 тон, одначе ще недописала для звичайних потреб. Бракує ще 400,000 тон в порівнянні з цілостью продукції, заки уряд перебрав майни в свої руки.

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

МИРОН ЛІТВІН І СИН**УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні та
нижній як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й окліцію

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ
І вище ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646